

Як і в Україні, за кордоном пріоритетним завданням є саме попередження розпаду сім'ї, тому соціальні служби (а в деяких країнах і релігійні організації) роблять усе можливе задля вирішення проблемних моментів внаслідок яких дитина може залишитись без сім'ї, підтримка такої сім'ї. А якщо ж уже так сталося, що дитина є сиротою, то для процедури усиновлення майбутнім батькам необхідно довести свою спроможність гідно виховати таку дитину, а також свої фінансові можливості, психічну врівноваженість тощо.

Окрім чіткого механізму влаштування дітей-сиріт в сім'ю, за кордоном є достатньо розгалужена система закладів соціального спрямування, що забезпечують всебічне навчання дитини не тільки навчальними предметами, а ще й забезпечують культурне та духовне навчання. На жаль, в Україні немає в достатній кількості таких закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Розглядаючи механізм соціального захисту країн Далекого Сходу, то, наприклад, в Японії допомога та захист дітей є одним із пріоритетних завдань держави, оскільки вважається, що діти є найбільшим скарбом їх нації.

На відміну від європейських країн, в Японії дитячі будинки є пріоритетною формою допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавлених батьківського піклування.

Підводячи підсумок з цього питання необхідно зауважити, що проблема соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування є дуже актуальною не тільки в нашій країні, а й в усьому світі. В Україні, як і за кордоном, хоча й наявні майже всі форми соціального захисту таких дітей, проте вони потребують більшого вдосконалення з боку держави. Таким вдосконаленням може бути, наприклад, впровадження міжнародного досвіду у саму систему соціального захисту що стосується пропагування сімейної форми виховання, збільшення кількості закладів в яких дитина має змогу отримувати необхідні їй знання та навички, а також більш ефективної реалізації положень чинного законодавства у сфері забезпечення реалізації правових норм що стосуються цієї проблеми.

Список джерел:

1. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 № 2342-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>
2. Погрібна О.С., Шевченко Т.І., Євдокимова А.В. Державне управління у сфері соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у Сумській області. *Вісник СумДУ. Серія „Економіка”*. 2015. № 4. С.

Коптєвський О.Ю.,
здобувач вищої освіти II курсу,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Тимченко Л.М.,
к.ю.н.,
старший викладач,
кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В ТРУДОВОМУ ПРАВІ

Особливістю трудового права є закріплення у діючому законодавстві специфічних засобів впливу на учасників трудових правовідносин, які застосовуються, по-перше, для змушення до дотримання встановлених правил існування трудових правовідносин (тобто їх виникнення, зміни та припинення), та, по-друге, для відновлення порушених прав та законних інтересів у випадку їх порушення суб'єктами шляхом застосування засобів індивідуального та державного впливу. Такий вплив здійснюється через застосування в рамках трудових правовідносин особливих видів юридичної відповідальності, а саме: матеріальної відповідальності сторін трудового договору та дисциплінарної відповідальності працівників.

У науковій та навчальній літературі галузевого спрямування широко використовуються такі узагальнені поняття «трудоправа відповідальність», «юридична відповідальність у трудовому праві» [1, с. 360], «відповідальність за порушення трудового законодавства» [2]. Найчастіше автори зосереджуються на викладі проблем дисциплінарної та матеріальної відповідальності як самостійних видів без будь-яких спроб об'єднати їх у спільну правову конструкцію. Доводиться констатувати, що такий підхід не сприяє виявленню галузевої специфіки юридичної відповідальності в аспекті зв'язку із підставою її виникнення – наявністю трудового правопорушення. Зокрема В. С. Венедиктов, досліджуючи сутність юридичної відповідальності у сфері трудового права, пояснює необхідність застосування терміну саме «трудова відповідальність» тим, що вона настає при реалізації трудових правовідносин або безпосередньо пов'язана з їх виникненням, зміною чи припиненням [3, с. 128].

О. В. Черкасов розглядає юридичну відповідальність у трудовому праві, як обов'язок сторін трудового правовідношення зазнати несприятливих наслідків особистісного майнового або організаційного характеру за вчинене правопорушення у сфері застосування найманої праці у порядку, встановленому трудовим законодавством [4, с. 7].

О. І. Процевський наголошує, що юридична відповідальність у трудовому праві не може розглядатись як кара, примус чи репресія взагалі. Трудові відносини є результатом реалізації громадянами права на працю, яку вони вільно обирають та на яку вільно погоджуються (ст. 43 Конституції України). Реалізуючи конституційне право на працю, громадянин укладає угоду (трудовий договір) з роботодавцем, в якій сторони добровільно беруть на себе зобов'язання. Крім того, як зазначає вчений, примус у трудових відносинах мав би означати або свідчити, що у відносинах «працівник-роботодавець» має бути елемент

повинності, який давав би роботодавцю право вимагати від працівника чогось незалежно від його волі. Дисциплінарний вплив, який вкладається у дії роботодавця, насамперед спрямований на забезпечення виконання трудових обов'язків, добровільно взятих працівником за трудовим договором [5, с. 17, с. 20].

Таким чином, можна зробити висновок, що трудово-правова відповідальність виступає як засіб, за допомогою якого забезпечується і гарантується захист трудових прав та інтересів суб'єктів трудових правовідносин, а також на правопорушників покладає обов'язок перенести негативні наслідки свого протиправного винного невиконання чи неналежного виконання трудових обов'язків.

Список джерел:

1. Коротких А. Ю. Проблеми юридичної відповідальності державних службовців за трудовим законодавством України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2019. 472 с.
2. Обручков Р. І. Відповідальність у трудовому праві Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / за ред. О. В. Козаченка, Є. Л. Стрельцова; МОН України, НУ «ОЮА», Каф.крим. права та ін. крим.-прав. дисциплін Миколаїв. ін-т. права, ПРЦ НАПрНУ, ГО «Всеукр. Асоціація крим. права» . Миколаїв: Іліон, 2016. С. 575-608.
3. Венедиктов В.С. Сучасні проблеми ідеологічного розвитку трудового права. Наукові записки ХЕПУ. 2018. № 1 (20). С. 12-15.
4. Черкасов О. В. Єдність та диференціація відповідальності у трудовому праві України: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.05; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Х., 2016. 19 с.
5. Процевський О. І. Особливості юридичної відповідальності у сфері трудового права. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. 2018. Вип. 21. С. 13–25.

Косенко Є.Є.,
здобувач вищої освіти
групи ЮД-847
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Фокша Л.В.,
к.ю.н., доцент,